

**Universitat de les
Illes Balears**

Facultat de Filosofia
i Lletres

HISTORIA DEL CINEMA I ALTRES MITJANS AUDIOVISUALS (1097)

ESTUDIS : Història de l'Art

DURADA : Anual

NOMBRE DE CRÈDITS: 8 de teòrics/ 4 de pràctics

IDIOMA EN QUÈ S'IMPARTEIX L'ASSIGNATURA: català

IDENTIFICACIÓ DEL PROFESSOR

Professor/a: M. Magdalena Brotons Capó

Edifici: Ramon Llull

Despatx: AD 04

Telèfon: 971 17 20 76

E-mail: magdalena.brotons@uib.es

1. INTRODUCCIÓ GENERAL A LA MATÈRIA I RECOMANACIONS DE CONEIXEMENTS PREVIS.

1.1.OBJECTIUS DE L'ASSIGNATURA

L'assignatura *Història del Cinema i Altres Mitjans Audiovisuals* pretén oferir una introducció als diferents llenguatges audiovisuals, centrant-se sobretot en la història del cinema des del seu naixement fins aproximadament els anys vuitanta del passat segle XX.

El motiu pel qual no desenvolupam en aquest curs la història de la televisió i de la videocreació és pel fet que, donat que aquesta és l'única assignatura de cinema a la licenciatura d'història de l'art, hem optat per centrar-mos en el tractament del llenguatge i la història del cinema,

En qualsevol cas, per a tots aquells alumnes especialment interessats en aquestes qüestions, disposam d'una bibliografia orientativa i actualitzada, així com la possibilitat de tractar en les tutories la informació desitjada.

1.2.PREREQUISITS

Al ser aquesta una assignatura optativa i de lliure configuració per a molts estudis universitaris, ens trobam davant un nombre molt elevat de matriculats que provenen d'altres estudis. Pensam que aquest és un factor enriquidor, ja que l'alumne pot aportar els seus coneixements d'altres disciplines, sobretot els que provenen de les humanístiques, presents al cinema de totes les èpoques.

Recomanam que no es matriculin alumnes de primer o segon curs, tot i que no és un requisit obligatori.

2. OBJECTIUS GENERALS

Els objectius que pretenem assolir al llarg del curs són:

-Suscitar l'interès cap el llenguatge audiovisual com a objecte d'estudi, de

manera que es superi la consideració vulgar lligada a l'espectacle i a l'entreteniment ociós.

-Conèixer les obres i les biofilmografies més destacades de la història de l'audiovisual

-Conèixer els instruments i procediments bàsics de la investigació en la història de l'audiovisual

-Adquirir el bagatge històrico-pràctic suficient per a l'anàlisi del text audiovisual

-Que l'alumne realitzi una posterior redacció coherent i completa d'aquesta anàlisi

-Ubicar l'estudi dels diversos continguts de la matèria dins els coneixements de la licenciatura, relacionant les arts plàstiques amb el cinema

3. ESTRUCTURA DELS CONTINGUTS DE L'ASSIGNATURA

Introducció: Els llenguatges audiovisuals: cinema, televisió i video

1.-El llenguatge cinematogràfic

2.-El naixement del cinema. El cinema primitiu

-Els Lumière i els films documentals. Méliès i el cinema-espectacle

-Primitius a EEUU: Edison. L'aportació al llenguatge cinematogràfic d'E.S.Porter

3.-El classicisme

-La configuració del cinema clàssic. (1914-1927). La planificació i el muntatge a D.W. Griffith

-Naixement i consolidació d'un model de cinema industrial. Els grans estudis. Grans directors del cinema hollywoodià mut. La gran escola còmica. La implantació del Codi Hays. La figura d'Eric Von Stroheim.

-El naixement del sonor. El cinema sonor i la seva reconversió industrial. La crisi de Hollywood amb el naixement del sonor. La consolidació del sistema d'estudis. Els gèneres cinematogràfics.

4.- Les avantguardes

4.1.El cinema alemany de la república de Weimar. L'expressionisme: definició del terme. L'expressionisme al cinema. Altres corrents alemanyes: Kammerspielfilm. Nova Objectivitat

El cinema de propaganda feixista: Leni Riefenstahl

4.2. El cinema soviètic. El context històrico-polític. Teòrics i realitzadors del cinema soviètic: Kulechov, Dziga Vertov i el cine-ull. Pudovkin. Sergei M. Eisenstein i el muntatge d'atraccions. L'obra cinematogràfica d'Eisenstein

4.3. Avantguardes franceses.

4.3.1.El cinema i l'herència cultural francesa: l'impressionisme

cinematogràfic.

4.3.2.L'avantguarda francesa al cinema

5. La modernitat cinematogràfica

5.1.El realisme poètic francès en la França dels anys trenta. Jean Vigo.

L'obra de Jean Renoir

5.2. Cinema Nordic.

Carl Th. Dreyer. Ingmar Bergman

5.3.El Neorrealisme Italià. Els pares del neorrealisme: Cesare Zavattini, Roberto Rossellini, Luchino Visconti, Vittorio de Sica. Rossellini i la configuració del cinema modern.

5.4. Els Nous Cinemes Europeus i la seva influència en el cinema mundial

5.4.1.França. La Nouvelle Vague. La política d'autors i la crítica de *Cahiers du Cinéma*. Els cineastes de la *Nouvelle Vague* i la seva obra.

5.4.2.Italia: Antonioni, Fellini, Pasolini

4.4.3. El cine espanyol. El cinema espanyol sota el franquisme. La influència del neorrealisme en el cine espanyol. Luis Garcia Berlanga i J.A.Bardem. El nou cine espanyol.

5.5. Els Estats Units

5.5.1.-Context històric-social. Evolució dels gèneres cinematogràfics. Directors del cinema clàssic nordamericà. La sèrie B.

5.5.2.Transformacions al cine nordamericà. El cinema independent

4. METODOLOGIA DE TREBALL DE L'ASSIGNATURA

Història del cine i altres mitjans audiovisuals és una matèria amb un nombre de crèdits pràctics important (4 dels 12 totals). El que proposam és una docència on es combinen les classes teòriques amb les pràctiques, ja que disposam d'una aula amb els mitjans necessaris per dur-ho a terme .

El curs s'iniciarà amb un comentari del programa i de la bibliografia general recomanada, destacant que aquesta s'anirà ampliant durant el curs amb bibliografia específica de cada tema.

Les primeres sessions es dedicaran a presentar el llenguatge audiovisual, els elements que el componen i l'ús que se'n fa d'ells a la pràctica.

Posteriorment, passam amb la història del cinema pròpiament dita. Després

d'oferir a l'alumne unes pautes de comentari i un coneixement teòric sobre la matèria, aquesta s'exemplificarà amb visionats de fragments de films dels directors i/o corrents cinematogràfics explicats anteriorment. La professora comentarà la seqüència, de manera que s'adaptarà la teoria abans exposada, amb la intenció que, posteriorment, sigui l'alumne el que realitzi aquest exercici, primer a les practiques a l'aula, i posteriorment a l'exàmen.

D'aquesta manera, s'aniran proposant pràctiques a l'alumne, de manera que aprengui a llegir i comentar la imatge, reflexió que haurà de completar amb uns coneixements teòrics adquirits de cara a l'exàmen.

5. ELEMENTS I CRITERIS D'AVUACIÓ

Es realitzaran 2 examens parcials, un el mes de febrer, i un el mes de juny.

Un examen final el mes de juny i un de recuperació el mes de setembre.

Els alumnes que superin amb una **nota de 5** el primer examen parcial poden optar al segon parcial. Els que no superin el primer parcial, no poden optar al segon.

Els examens tendran un caracter teòrico-practic: l'alumne haurà de realitzar una anàlisi filmica a partir dels coneixements adquirits al llarg de les sessions amb el professor a l'aula. Aquesta pràctica s'haurà de completar amb informació teòrica de les seqüències cinematogràfiques.

Primer quadrimestre. Es proposa una activitat computable amb 1 punt de la nota de l'examen parcial: assistència al *Cicle de Cinema Cinecampus*, que es desenvoluparà durant 5 setmanes, en cinc sessions de 2h per setmana. Els alumnes que no assisteixin a aquest cicle de cinema hauran de fer una recensió sobre una pel·lícula, el títol de la qual es proporcionarà a principi de curs.

Segon quadrimestre: Lectura obligatòria d'un llibre. El títol s'especificarà a principi del curs 2011

6. BIBLIOGRAFIA

a. Bibliografia especialment recomanada

BENET, Vicente J., *La cultura del cine: introducción a la historia y la estética del cine*, Barcelona, Paidós, 2004

BORDWELL, David; THOMPSON, Kristin, *El arte cinematográfico. Una introducción*, Barcelona, Paidós, 1995 (1979)

Alsina Thevenet, Homero; Romaguera i Ramió Joaquim, Eds., *Textos y manifiestos del cine : estética, escuelas, movimientos, disciplinas, innovaciones*, Madrid, Cátedra,

1993.

GUBERN, Román: *Historia del cine*, 2 vols., Editorial Lumen, Barcelona, 1973

MARTIN, Marcel: *El lenguaje del cine*, Gedisa, Barcelona, 1992

b. Bibliografía específica

(*La bibliografía específica de cada tema s' ampliarà al llarg del curs)

AA.VV., *Historia general del cine*, Madrid, Cátedra, 1995-1998.

Altman, Rick, *Los géneros cinematográficos*, Barcelona, Paidós, 2000

Arnheim, Rudolf, *El cine como arte*, Barcelona, Paidós, 1996.

Gubern, Román [et al.], *Historia del cine español*, Madrid, Cátedra, 1995.

Bassa, Joan, Freixas, Ramón, *El cine de ciencia ficción : una aproximación*, Publicació Barcelona, Paidós, 1993.

Bazin, André, *¿Qué es el cine?*, Madrid, Rialp, 2006

Bordwell, David; Thompson, Kristin, *El cine clásico de Hollywood : estilo cinematográfico y modo de producción hasta 1960*, Barcelona, Paidós, 1997

Caparrós Lera, J.M., *El cine español bajo el régimen de Franco(1936-1975)*, Barcelona, Edicions de la Universitat de Barcelona, 1983.

Coma, Javier; Latorre, José M., *Luces y sombras del cine negro*, Barcelona, Dirigido por, 1990

Costa, Antonio, *Saber ver el cine*, Barcelona, Ediciones Paidós, 1988

de Baecque, Antoine (Ed), *Nuevos cines, nueva crítica : el cine en la era de la globalización*, Barcelona, Paidós, 2006

Finler, Joel W, *Historia de Hollywood*, Barcelona, Robinbook, 2006

Ford, Charles; Jeanne, René, *Historia ilustrada del cine*, Madrid, Alianza, 1979.

Gutiérrez Espada, Luis, *Historia de los medios audiovisuales*, v.2, Madrid, Ed. Pirámide, 1980

Hennebelle, Guy, *Los cinemas nacionales contra el imperialismo de Hollywood : nuevas tendencias del cine mundial, 1960-1975*, Valencia, F. Torres, 1977

Hopewell, John, *El cine español después de Franco : 1973-1988*, Madrid, Arquero, 1989

Kracauer, Siegfried, *De Caligari a Hitler : historia psicológica del cine alemán*,

Barcelona, Paidós, 1985

Losilla, Carlos; Monterde, José Enrique, *Paisajes y figuras: el nuevo cine alemán, 1962-1982*, Institut Valencià de Cinematografia Ricardo Muñoz Suay, Valencia, 2007.

Memba, Javier, *Historia Universal del cine*, Madrid, T&B, 2008

Monterde, José Enrique, *En torno al nuevo cine italiano : los años sesenta: realismo y poesía*, Institut Valencià de Cinematografia Ricardo Muñoz Suay, Valencia, 2005

Müller, Jürgen (ed.), *Cine de los 20*, Köln, Taschen, 2007

Müller, Jürgen (ed.), *Lo mejor del cine de los 70*, Köln, Taschen, 2006

Porter Moix, Miquel; Gonzalez, Palmira, *Las claves del cine*, Barcelona, Ariel, 1988

Porter Moix, Miquel, *Historia del cine ruso y soviético*, Barcelona, Ediciones de Cultura Popular, 1968

Quintana, Angel, *El cine italiano, 1942-1961 : del neorrealismo a la modernidad*, Barcelona, Paidós, 1997

Riambau, Esteve, *El cine francés, 1958-1998 : de la nouvelle vague al final de la escapada*, Barcelona, Paidós, 1998

Sadoul, Georges. *Historia del cine mundial*, México, Siglo XXI, 1972

Sanchez-Biosca, Vicente, *Sombras de Weimar, contribución a la historia del cine alemán: 1918-1933*, Madrid, Verdoux, 1990.

Truffaut, François, *El cine según Hitchcock*, Madrid, Alianza, 1985.